

PRIPOROČILA ZA IMPLEMENTACIJO STANDARDOV

VIKTORIJA FLORJANČIČ,¹ MOJCA KUKANJA GABRIJELČIČ²

¹ Univerze na Primorskem, Fakulteta za management, Koper, Slovenija
viktorija.florjancic@gmail.com

² Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta, Koper, Slovenija
mojca.k.gabrijelcic@pef.upr.si

Tretje poglavje podaja konkretna priporočila za implementacijo standardov kombiniranega izobraževanja v slovensko visokošolsko prakso. Izpostavlja usklajenost z evropskimi priporočili ter jih prilagaja slovenskim razmeram. Priporočila so razdeljena na organizacijsko in pedagoško-didaktično raven. Organizacijska priporočila vključujejo institucionalni okvir, infrastrukturo, podporo zaposlenim in študentom ter mehanizme kakovosti. Pedagoška priporočila zajemajo načrtovanje in izvedbo predmetov, preverjanje znanja in študentsko podporo. Ključna ideja poglavja je, da mora biti implementacija celostna, sistematična in trajnostna, pri čemer so pomembni sodelovanje vseh deležnikov, strokovna usposobljenost izvajalcev in prilagajanje lokalnemu kontekstu. Poudarjena je tudi potreba po spremljanju učinkov uvajanja standardov na kakovost študija.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fnm.3.2025.3](https://doi.org/10.18690/um.fnm.3.2025.3)

ISBN
978-961-299-028-2

Ključna beseda:
implementacija standarda,
kombinirano izobraževanje,
priporočila,
kakovost izobraževanja,
organizacijski in pedagoški
standardi

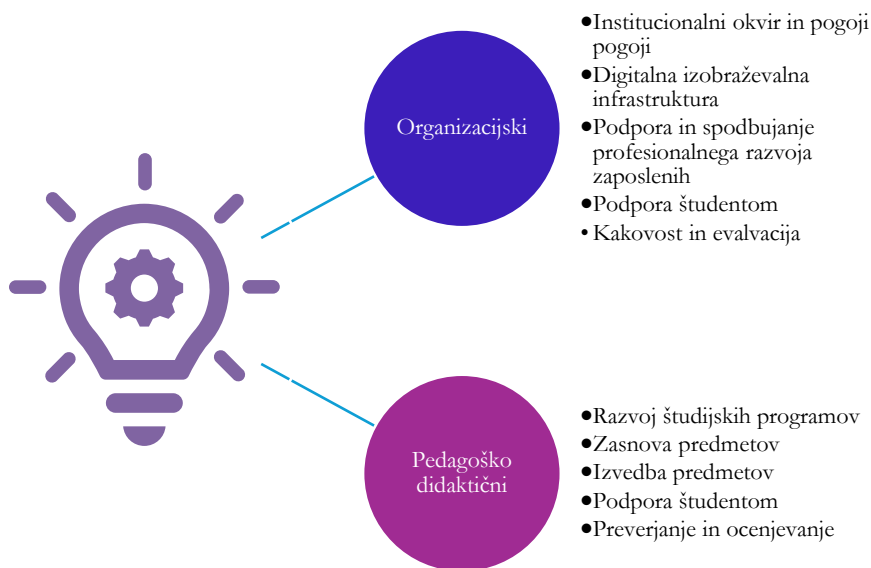
V okviru projekta smo kombinirano (e-)izobraževanje (KI) opredelili kot izobraževanje, pri katerem se kombinirajo in smiselno dopolnjujejo različni pedagoški pristopi v različnih učnih okoljih. Proces učenja in poučevanja poteka v fizičnem učnem okolju (učilnice, predavalnice, laboratoriji, terensko delo, ekskurzije, obiske podjetij) in na daljavo v različnih spletnih učnih okoljih, s poudarkom na zagotavljanju enake kakovostne učne izkušnje v obeh učnih okoljih. Povezovanje in dopolnjevanje različnih okolij v skupno kakovostno učno izkušnjo je možno le ob smiselni podpori in uporabi sodobnih digitalnih (učnih) tehnologij. Kombiniranje in dopolnjevanje učnih okolij je odvisno od študijskega področja, učnih izidov ter prostorskih, kadrovskih in tehnično-tehnoloških možnosti.

Kombinirano izobraževanje mora biti po kakovosti primerljivo z drugimi oblikami izobraževanja (v živo, online). V ta namen smo pripravili tudi nabor standardov KI. Predlog standardov kombiniranega izobraževanja je primarno namenjen visokošolskim zavodom (VŠZ) kot vodilo pri vpeljavi kombiniranega izobraževanja in kot usmeritev pri odločanju in strateški umestitvi kombiniranega izobraževanja v institucionalni kontekst.

Standardi so namenjeni predstojnikom, katedram in visokošolskim učiteljem (in drugim strokovnim sodelavcem, ki sodelujejo v pedagoškem procesu) pri načrtovanju izvedbe študijskega programa/predmeta na kombiniran način.

Standardi se uporabljajo kot izhodišče za spremljanje in vrednotenje kakovosti kombiniranega izobraževanja na ravni institucije, študijskega programa in ali predmeta ter VŠZ dopuščajo prilagoditev lastnim potrebam in zahtevam. VŠZ naj predlagane standarde uporabi kot osnovo za ureditev kombiniranega izobraževanja na VŠZ. Vpeljava KI naj bo skladna z vizijo in cilji zavoda ter strateški dokumenti zavoda.

Standarde smo združili v dve skupini – skupino standardov, ki urejajo organizacijsko-institucionalni vidik KI, in v skupino, ki ureja pedagoško-didaktični vidik (Slika 13).

Slika 1: Standardi kombiniranega izobraževanja

V nadaljevanju smo obe skupini predstavili opisno, nato pa še tabelarično. Opis naj bi snovalcem KI na VŠZ pomagal pri razumevanju standarda ter njegovi implementaciji oziroma ustrezni prilagoditvi za lastne potrebe. Tabelarični prikaz standardov predstavlja orodje, ki bo snovalcem KI na VŠZ omogočalo razmislek in odločitve o stopnji implementacije posameznega standarda. VŠZ se lahko odloči, da posamezni standard za njih ni primeren ali je morebiti nepotreben. Takšno odločitev bo VŠZ označil pod stolpcem z vrednostjo 0. Ta stolpec predstavlja odločitev, da standard ni primeren za VŠZ ali da uvedbo standarda VŠZ ne načrtuje. Ostali trije stolpci pa predstavljajo različne faze uvajanja standarda. Tako stolpec z vrednostjo 1 predstavlja stanje, ko zavod o uvedbi standarda razmišlja in ga načrtuje, vendar standard še ni uveden. Stolpec z vrednostjo 2 predstavlja fazo uvajanja standarda ali delno uvedbo standarda. Uveden standard VŠZ označi v stolpcu z vrednostjo 3.

Če povzamemo:

- 0 = ne načrtujemo oziroma standard ni primeren za VŠZ
- 1 = o uvedbi standarda razmišljamo oziroma uvedbo standarda načrtujemo

- 2 = standard se uvaja ali pa je že delno uveden
- 3 = standard je implementiran

Predstavljena priporočila seveda dopuščajo, da si jih VŠZ prilagodi lastnim potrebam, vključno z ocenjevalno lestvico.

Obstoječa priporočila v evropskem izobraževalnem prostoru

Pri pripravi priporočil za implementacijo standardov kombiniranega izobraževanja smo pregledali naslednje smernice oziroma priporočila:

- The Public Service Education and Training Authority (PSETA): E-learning guidelines (https://pseta.org.za/wp-content/uploads/2020/07/PSETA-E-learning-Guidelines_final-approved2020.pdf).
- OLC Quality Scorecard Suite: Administration of Blended Programs (2015).
- The ISTE standards – <https://www.iste.org/iste-standards>
- Considerations for Quality Assurance of e-learning provision – <https://www.enqa.eu/wp-content/uploads/Considerations-for-QA-of-e-learning-provision.pdf>
- EFMD Online Course Certification System – standards & criteria – https://efmdglobal.org/wp-content/uploads/EOCCS_Standards_and_Criteria.pdf
- European Maturity Model for Blended Education – Implementation guidelines – <https://embed.eadtu.eu/download/2517/EMBED%20implementation%20guidelines.pdf?inline=1>
- Guide to the self-evaluation of e-learning degree programmes – Guide to institutional evaluation – <https://docplayer.net/2612553-Guide-to-the-self-evaluation-of-e-learning-degree-programmes-guide-to-institutional-evaluation.html>
- Možina, T., S. Klemenčič, M. Radovan. 2022. *Izobraževanje odraslih na daljavo, kombinirano in hibridno izobraževanje: kazalniki, standardi in merila kakovosti*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

- Minimalni pedagoški standardi za uporabo učnega okolja Moodle, razviti v okviru projekta InoTeZ (2017–2020), Univerze na Primorskem – <https://odprtaup.upr.si/mod/book/view.php?id=950>.
- Strokovna podlaga za kombinirano učenje (ang. Blended learning), pripravljeno v okviru projekta Didakt.um (2017–2020), Univerze v Mariboru – https://didakt.um.si/oprojektu/projektneaktivnosti/Documents/Strokovna_podlaga_kombinirano_%20ucenje_12feb20.pdf

Na osnovi pregledanih priporočil ugotavljamo, da so priporočila precej različna, bodisi so opisna ali pa tabelarična z možnostjo označitve lastnih dosežkov. Tako smo se odločili, da bomo priporočila pripravili opisno, s čemer je pri opisu dan poudarek na razumevanju vsebine standarda. Opisu dodajamo tabelarični prikaz standardov z možnostjo označbe, v kateri fazi implementacije standarda se zavod nahaja. Predstavljena priporočila lahko zavod uporabi večkrat, npr. pred začetkom študijskega leta, in tako preveri, v katerih točkah so se tekom leta zgodile spremembe. Z leti naj bi si zavodi prizadevali za uvedbo čim širšega nabora standardov. Seveda standardi niso zaprti, dopuščajo možnost razvoja in sprememb skladno s spremembami, ki se dogajajo na področju znanosti in tehnike ter tudi stroke.

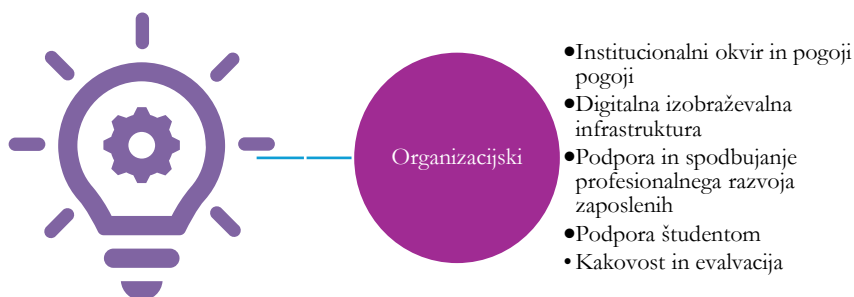
Priporočila za implementacijo standardov

V nadaljevanju za vsako področje standardov, opredeljenih v WP2, podajamo načine in možnosti implementacije standardov kombiniranega izobraževanja v obliki priporočil/navodil. Ob zaključku vsakega področja podajamo preglednico z navedbo standarda in možnostjo označbe doseganja standarda. Priporočila so osnova za vpeljavo kombiniranega izobraževanja, zavod pa jih lahko poljubno dopolni ali razširi glede na lastno organizacijsko strukturo, potrebe in zmožnosti.

Ocenjevalna lestvica:

- 0 = ne načrtujemo oziroma standard ni primeren za VŠZ
- 1 = o uvedbi standarda razmišljamo oziroma uvedbo standarda načrtujemo
- 2 = standard se uvaja ali pa je že delno uveden
- 3 = standard je implementiran

Organizacijski standardi

Slika 2: Organizacijsko–institucionalni vidik

A1: Institucionalni okvir/podlaga/pogoji

VŠZ razmisli o kombiniranem izobraževanju, ki bi bilo primerno za zavod, študijski program ter kadrovske, finančne, prostorske, tehnološke in druge zmožnosti zavoda. Pred uvedbo kombiniranega izobraževanja zavod opravi podrobno analizo zmožnosti VŠZ. Zavod kombinirano izobraževanje opredeli v svojih internih aktih. Opredelitev lahko vključi v strategijo zavoda ali pa ga opredeli v ločenem aktu. Opredelitev, sprejeta na nivoju zavoda, se zrcali v vseh izvedbenih dokumentih na nivoju zavoda, študijskega programa in pri izvedbi posameznih predmetov. V pripravo internega dokumenta so vključeni zaposleni (visokošolski učitelji in sodelavci ter strokovni delavci) in študenti. Po sprejetju je dokument dostopen prek spletne strani zavoda ali intraneta, do katerega imajo dostop vsi vpleteni.

Opredelitev kombiniranega izobraževanja VŠZ uporablja pri implementaciji digitalnih tehnologij v izvedbo predmetov. Deležniki VŠZ sprejmejo konsenz glede obsega digitalnih tehnologij kot tudi intenzivnost vključevanja digitalnih tehnologij v pedagoški proces. Obseg, način in intenzivnost vključevanja digitalnih tehnologij je odvisna od zavoda, študijskega področja, na katerem zavod izvaja študijskega programe, ciljev študijskega programa oziroma s študijskim programom določenih kompetenc, ciljne populacije in tehnično-tehnoloških, kadrovske in drugih zmožnosti zavoda. Pomembno je, da zavod vključenost digitalnih tehnologij obvladuje tako tehnično kot organizacijsko, kadrovske in finančno.

Tabela 1: Priporočila za implementacijo standarda – institucionalni nivo

A.1	Razmislimo in preverimo	0	1	2	3
A.1.1	Kombinirano izobraževanje je sistematično vključeno v strategijo in delovanje VŠZ ter se odraža v izvedbenih dokumentih.				
A.1.2	Kombinirano izobraževanje je uvedeno na podlagi analize stanja in načrtovanja ukrepov, ki vključujejo način zagotavljanja finančnih, materialnih, kadrovskih, organizacijskih in tehničnih pogojev za kakovostno izvedbo.				
A.1.3	Strateški in izvedbeni dokumenti, v katerih je opredeljeno kombinirano izobraževanje, so vsem dostopni, z njimi so seznanjeni vsi deležniki.				
A.1.4	Izvedbeni načrt kombiniranega izobraževanja vzpostavlja okvir uporabe digitalnih izobraževalnih tehnologij in orodij na ravni programov in predmetov.				
A.1.5	VŠZ ima opredeljeno strukturo, profil in vloge akademskega in strokovnega kadra za izvajanje kombiniranega izobraževanja.				
A.1.6	VŠZ ima opredeljene postopke in instrumente za zagotavljanje ustreznega akademskega in strokovnega kadra za organizacijo, podporo in izvajanje kombiniranega izobraževanja.				
A.1.7	Notranja organiziranost VŠZ zagotavlja sodelovanje visokošolskih učiteljev, sodelavcev, študentov in drugih deležnikov pri izvajanju kombiniranega izobraževanja.				
A.1.8	Zagotovljen je raznovrsten in stalen pretok informacij med vsemi vključenimi, ki sodelujejo pri načrtovanju in izvajanju kombiniranega izobraževanja.				
A.1.9	Organiziranost in organizacija dela VŠZ je prilagojena izvedbi kombiniranega izobraževanja (tehnična in tehnološka podpora, pedagoško-didaktična podpora, prožnost delovnega časa ipd.).				
A.1.10	VŠZ ima na institucionalni ravni vzpostavljeno koordinacijo kombiniranega izobraževanja.				
A.1.11	Izbir in uporaba digitalnih izobraževalnih tehnologij in orodij je opredeljena na ravni VŠZ.				
A.1.12	VŠZ ima urejeno politiko ravnanja z avtorstvom, procese varovanja informacijskih virov in varovanja osebnih podatkov (npr. reproduciranje študijskega materiala, uporaba odprtih učnih virov, postopki kršitev, skladnost z GDPR, politika zasebnosti, avtorske pravice ipd.).				
A.1.13	VŠZ ima izdelane smernice in orodja za preprečevanje akademskih prekrškov (plagiarizem, ponarejanje rezultatov itd.).				
A.1.14	VŠZ ima opredeljene jasne usmeritve glede izvajanja kombiniranega izobraževanja (npr. razporeditev delovnega časa, odzivni čas, kontaktni podatki ipd.), s katerimi so seznanjeni vsi deležniki VŠZ.				
A.1.15	Na VŠZ se izvaja razvojno delo za implementacijo in nadaljnji razvoj kombiniranega izobraževanja (znanstveno-raziskovalno in razvojno delo, sodelovanje v projektih, sodelovanje z zunanjimi strokovnjaki ...)				
A.1.16	VŠZ ima oblikovane smernice za načrtovanje in izvajanje ter evalvacijo programov kombiniranega izobraževanja.				
A.1.17	Smernice kombiniranega izobraževanja na VŠZ so oblikovane tako, da študentom omogočajo doseganje učnih izidov in razvoj splošnih in specifičnih kompetenc, predvidenih s študijskim programom.				

VŠZ opredeli procese vključevanja digitalnih tehnologij – od načrtovanja do izvedbe in spremljanja izvedbe. Pri tem jasno določi vpletene akterje (strokovne delavce za tehnično in administrativno podporo, pedagoško podporo, podporo študentom itn.), njihove pravice in odgovornosti ter roke za izvedbo posameznih podprocesov (npr. odzivnost podpore, kdo in kdaj lahko namešča in posodabljanja programske opreme ipd). Jasno mora biti opredeljeno, kdo nudi pomoč posamezni skupini uporabnikov in v kolikšnem času lahko uporabniki pričakujejo pomoč in podporo. Če zavod nima ustreznega kadra za tehnično-tehnološko podporo kombiniranega izobraževanja, najame zunanje sodelavce. VŠZ mora opredeliti tudi informacijsko varnost in način varovanja zasebnosti in avtorskih pravic.

Glede na obseg in intenzivnost vključevanja digitalnih tehnologij v pedagoško prakso VŠZ opredeli nabor potrebnih znanj in veščin, potrebnih za izvajanje kombiniranega izobraževanja. Zavod presodi usposobljenost visokošolskih učiteljev in sodelavcev ter usposobljenost podpornega osebja in pripravi načrt potrebnega usposabljanja. Če zavod nima virov za izvedbo usposabljanj, lahko usposabljanja prepusti zunanjim izvajalcem. VŠZ nabor usposabljanj prilagaja opredelitvam in določitvam v internih aktih zavoda.

VŠZ mora delovati kot učeča se skupnost in vsaj enkrat letno omogočiti izmenjavo primerov dobre rabe glede vključevanja kombiniranega izobraževanja v pedagoški proces.

A.2 Digitalna izobraževalna infrastruktura

Digitalna izobraževalna infrastruktura vključuje omrežno infrastrukturo, računalniško strojno in programsko opremo, za izvedbo kombiniranega izobraževanja v fizičnem in virtualnem okolju. Obseg tehnologije je odvisen od potreb zavoda oziroma od obsega in intenzivnosti vključevanja digitalnih tehnologij v izobraževalni proces, kar zavod opredeli na sistemskem nivoju in zapiše v svojih internih aktih.

Tabela 2: Priporočila za implementacijo standarda – nivo VŠZ

A.2	Razmislimo in preverimo	0	1	2	3
A.2.1	VŠZ ima vzpostavljeno digitalno izobraževalno infrastrukturo (računalniško strojno in programsko opremo ter omrežno infrastrukturo) za izvajanje kombiniranega izobraževanja.				
A.2.2	Uporabljena digitalna izobraževalna infrastruktura je preizkušena in stabilna.				
A.2.3	VŠZ ima vzpostavljeno enotno spletno učno okolje, ki je redno posodabljan in podpira uporabo raznolikih digitalnih tehnologij, učnih orodij in virov.				
A.2.4	Uporabljena digitalna izobraževalna infrastruktura zagotavlja dostopnost, interaktivnost in visoko raven zanesljivosti ter varnosti kombiniranega izobraževanja v skladu s standardi in regulativo.				
A.2.5	Izbrana digitalna izobraževalna tehnologija in orodja smotrno podpirajo zasnovo in kakovostno izvedbo kombiniranega izobraževanja.				
A.2.6	VŠZ nudi podporo (npr. vodiči, navodila, usposabljanja, kontaktni center) pri uporabi digitalnih izobraževalnih tehnologij in učnih orodij učiteljem, strokovnim sodelavcem, študentom in ostalim zaposlenim.				
A.2.7	VŠZ učiteljem nudi podporno tehnično in strokovno osebje ter orodja za pripravo digitalnih učnih gradiv in vsebin (npr. videoposnetkov, mikroučnih gradiv, odprtih učnih virov (OER), snemalni studio, montaža videoposnetkov, licencirana programska oprema).				
A.2.8	VŠZ ima vzpostavljeno varovanje informacijskih virov celotne digitalne izobraževalne infrastrukture (strojna in programska oprema, omrežja, podatki) ter sistem upravljanja s tveganji.				
A.2.9	VŠZ zagotavlja osebje za podporo vsem uporabnikom digitalnih izobraževalnih tehnologij in orodij.				
A.2.10	VŠZ omogoča strokovni razvoj osebju, ki upravlja z digitalno izobraževalno infrastrukturo.				
A.2.11	VŠZ spremlja kakovost digitalne izobraževalne infrastrukture in jo prilagaja razvoju.				

Za podporo kombiniranega izobraževanja se uporabljajo različna spletna učna okolja. Svetujemo, da VŠZ na nivoju zavoda omeji obseg spletnih učnih okolij na obseg, ki ga obvladuje – nudi podporo – posodabljanje, izdelavo zaščitnih kopij, podporo uporabnikom, usposabljanje učiteljev itn. V praksi se je izkazalo, da le eno učno okolje (npr. Moodle) povzroča manj težav študentom, lažja pa je tudi podpora s strani zavoda. Če se VŠZ odloči za uvedbo različnih sorodnih izobraževalnih tehnologij, svetujemo da zanje zagotovi usposabljanje ter vso potrebno podporo. Zavod naj uporablja preizkušene in stabilne izobraževalne tehnologije, saj bo le tako lahko zagotovil, da uporabniki ne bodo razvili negativnega odnosa do izobraževalnih tehnologij. VŠZ se pri izbiri in vključevanju digitalnih izobraževalnih tehnologij odloča smotrno in premišljeno, pri tem pa pazi, da ga navdušenje nad sodobnimi tehnologijami in njenimi zmožnostmi ne zavede. V praksi se je izkazalo, da »manj je

več», kar pomeni, da se VŠZ odloči za tehnologije, ki so smiselne za kakovostno izvedbo študijskih programov, sam pa zanje lahko zagotavlja podporo in usposabljanje vseh deležnikov. Tehnologije se dnevno razvijajo in dopolnjujejo, zato se temu prilagajajo tudi vsi procesi na zavodu. Pri tem pa ni nujno, da nove tehnologije prinašajo dodano vrednost izobraževalnemu procesu. Potrebna so predhodna testiranja in ustrezno razumevanje novih tehnologij, ki se vpeljujejo. Ne smemo prezreti, da vsaka nova tehnologija zahteva usposabljanje in podporo, odpira pa tudi številne izzive na področju varnosti in zasebnosti, ki jih mora VŠZ nujno nasloviti in jih ustrezno upravljati.

Idealno bi bilo, da ima VŠZ vzpostavljeno organizacijsko enoto za podporo visokošolskim učiteljem, strokovnim sodelavcem, študentom in ostalim zaposlenim. Poleg tehnične podpore je za učitelje pomembna tudi pedagoško-didaktična podpora. Če VŠZ nima zmožnosti vzpostavitve organizacijske enote, naj določi vsaj osebo, na katero se ljudje obrnejo v primeru težav. Pri kombiniranem izobraževanju je potrebna usposobljenost vseh deležnikov. Poleg rednih in občasnih tečajev in delavnic priporočamo, da VŠZ uporabnikom omogoča trajen dostop do različnih podpornih gradiv – vodičev, videoposnetkov, spletnih povezav ipd.

A.3 Podpora in spodbujanje profesionalnega razvoja zaposlenih

Sama izobraževalna tehnologija ne prinaša kakovostnih premikov v izobraževanju, zato je vključevanje izobraževalnih tehnologij potrebno smiselno načrtovati, predvsem pa za njeno uporabo usposobiti uporabnike – visokošolske učitelje in sodelavce ter strokovne sodelavce. Usposabljanje mora biti načrtovano ter skladno s potrebami zavoda in razvoja digitalnih izobraževalnih tehnologij. Če zavod nima virov za izvedbo usposabljanj, lahko usposabljanja prenese na zunanje izvajalce. VŠZ naj vsem zaposlenim omogoči pridobivanje in razvijanje digitalnih veščin za uporabo izobraževalnih tehnologij.

Praksa je pokazala, da ima izmenjava primerov dobre rabe izobraževalnih tehnologij med učitelji veliko pozitivnih učinkov, predvsem pa pripomore k širjenju prenosa znanja in dobrih praks. Zato priporočamo, da VŠZ vzpostavi platforme za širjenje primerov dobrih praks. Primeri dobre rabe se lahko širijo preko različnih organiziranih oblik (posveti, konference, delavnice) visokošolskih učiteljev in sodelavcev ali pa preko različnih spletnih okolij in forumov.

Uporaba digitalnih tehnologij odpira tudi vprašanja avtorskega prava, zato mora imeti VŠZ v svojih internih aktih opredeljene načine varovanja avtorskih in sorodnih pravic virov, ki se vključujejo v pedagoški proces, in tudi vsebin, ki nastajajo pri izvajanju pedagoškega procesa.

Tabela 3: Priporočila za implementacijo standarda – podpora in spodbujanje profesionalnega razvoja zaposlenih

A.3	Razmislimo in preverimo	0	1	2	3
A.3.1	VŠZ sistematično in načrtno vodi in usmerja profesionalni razvoj učiteljev in ostalih zaposlenih za učinkovito uporabo digitalnih izobraževalnih tehnologij in orodij v pedagoškem procesu.				
A.3.2	VŠZ ima načrt pridobivanja, uvajanja, usposabljanja in napredovanja učiteljev in drugih zaposlenih, s poudarkom na razvoju digitalnih in pedagoških kompetenc.				
A.3.3	VŠZ zaposlenim omogoča različne možnosti profesionalnega razvoja za izvedbo kombiniranega izobraževanja.				
A.3.4	VŠZ lahko zaposluje strokovnjake s področja digitalnih izobraževalnih tehnologij in orodij.				
A.3.5	VŠZ ima vzpostavljeno platformo za širjenje primerov dobrih praks kombiniranega izobraževanja.				
A.3.6	VŠZ omogoča preizkušanje in poskusno uvajanje digitalnih izobraževalnih tehnologij in orodij v pedagoški proces ter vrednotenje učinkov njihove uporabe.				
A.3.7	VŠZ učiteljem zagotavlja pedagoško-didaktično podporo pri vključevanju digitalnih izobraževalnih tehnologij in orodij v pedagoški proces.				
A.3.8	VŠZ zagotavlja usposabljanja in gradiva s področja varovanja avtorskih in sorodnih pravic.				

A.4 Podpora študentom

VŠZ kandidatom za študij na spletnih straneh ter na informativnih dnevih nudi informacije o obsegu in intenzivnosti vključenosti digitalnih izobraževalnih tehnologij v posamezne študijske programe, da bi lahko preverili, ali izpolnjujejo infrastrukturne in druge pogoje za vključitev v študijski program ter imajo ustrezne digitalne kompetence. Kandidati za študij in kasneje študentje morajo biti seznanjeni, kaj se od njih pričakuje – način in pogostost vključevanja v spletno učno okolje, način komuniciranja, potrebna oprema, ki si jo mora zagotoviti študent ipd. VŠZ bodoče študente seznani tudi o licencah, ki jih zavod zagotavlja za študente. VŠZ študente seznani z načinom uporabe različnih tehnologij, načinom dostopa do spletnih storitev in obsegom podpore, ki jo zavod zagotavlja.

Obseg in način podpore ter kontaktno točko zavod objavi na spletni strani zavoda. O vsem tem zavod študente seznani na začetku študija (npr. na uvodnih dnevih). VŠZ glede na svoje interne akte in zmožnosti zagotavlja podporo študentom s posebnimi potrebami. O obsegu in načinu podpore študente seznani na začetku študija, kandidate za študij pa na informativnih dnevih. Priporočamo, da so študentje o podpori (kontakt, uradne ure) seznanjeni prek spletne strani in/ali intraneta. VŠZ mora študente obvestiti tudi o odzivnem času. V praksi je priporočen odzivni čas vezan na delovni dan, tj. 24 ur.

VŠZ študentom nudi podporo pri organizaciji učenja na daljavo, obvladovanju tesnobnih situacij in duševnega zdravja, kar je lahko tudi sestavni del obstoječih procesov (npr. tutorskega sistema) na VŠZ.

Tabela 4: Podpora in spodbujanje profesionalnega razvoja zaposlenih - podpora študentom

A.4	Razmislimo in preverimo	0	1	2	3
A.4.1	VŠZ kandidatom za študij zagotavlja celovite, zanesljive in ažurne informacije o študijskih programih, izvajanju kombiniranega izobraževanja, tehničnih zahtevah za študij, potrebnih znanjih ipd.				
A.4.2	Študentom so na voljo jasne in posodobljene informacije o predmetih, vključno z oblikami študijskega dela, učnimi viri, načini preverjanja in ocenjevanja znanja, zahtevami glede tehnologije in kompetenc ter pričakovanimi učnimi rezultati.				
A.4.3	VŠZ študentom zagotavlja celostno podporo, ki zajema organizacijsko, pedagoško, informacijsko, tehnološko in administrativno podporo.				
A.4.4	Študenti imajo jasne in pravočasne informacije o podpori s strani VŠZ.				
A.4.5	Študenti imajo dostop do digitalnih učnih virov, vključno z dostopom do spletne knjižnice, elektronskih baz podatkov, odprtih učnih virov, medknjižnične izposoje in drugih virov.				
A.4.6	VŠZ ima oblikovan sistem razvoja kompetenc za učenje na daljavo (npr. svetovalci za študij, tutorji, priložnosti za razvoj digitalnih kompetenc, nasveti glede izbire predmetov ipd.).				
A.4.7	VŠZ nudi informacije in možnosti podpore študentom za ohranjanje duševnega zdravja in dobrega počutja (npr. seminarji, delavnice in individualni posveti).				
A.4.8	VŠZ ima vzpostavljeno podporo študentom s posebnimi potrebami in posebnim statusom.				

A.5 Kakovost in evalvacija

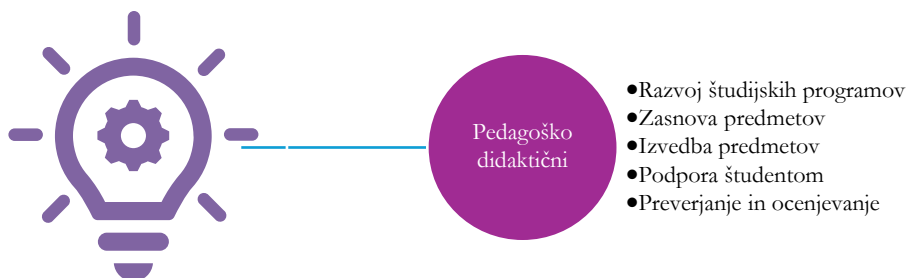
Kakovost izvedbe kombiniranega izobraževanja se podobno kot tradicionalna izvedba študija spremlja in zagotavlja skozi procese in orodja sistema kakovosti, ki ga ima VŠZ vzpostavljen ter preko zunanjih evalvacij s strani nacionalnih ali mednarodnih organizacij kakovosti.

Sistem spremljanja in vrednotenja kombiniranega izobraževanja je lahko vključen v obstoječi sistem zagotavljanja kakovosti na VŠZ ali pa ga zavod uredi ločeno. V primeru slednjega naj zavod vključi vse deležnike, ki vključenost digitalnih izobraževalnih tehnologij redno spremljajo, o njih razmišljajo in jih kritično vrednotijo ter razvijajo spretnosti uporabe. Sistem kakovosti se prilagaja razvoju izobraževalnih tehnologij. Pri spremljanju in vrednotenju uporabe digitalnih tehnologij si zavod pomaga s podatkovno analitiko spletnih učnih okolij. Kazalnike kakovosti kombiniranega izobraževanja VŠZ zavod določi glede na svoje potrebe, npr. število vključenih študentov, čas dela pri predmetu, interaktivnost študentov pri predmetu ipd.

Tabela 5: Podpora in spodbujanje profesionalnega razvoja zaposlenih - kakovost in evalvacija

A.5	Razmislimo in preverimo	0	1	2	3
A.5.1	VŠZ ima vzpostavljen sistem zagotavljanja kakovosti kombiniranega izobraževanja, ki je del njenega strateškega upravljanja.				
A.5.2	VŠZ redno evalvira izvajanje kombiniranega izobraževanja in ga posodablja skladno z razvojem in trendi na področju.				
A.5.3	VŠZ zagotavlja vključenost vseh deležnikov (študentov, učiteljev idr.) v proces zagotavljanja kakovosti kombiniranega izobraževanja.				
A.5.4	VŠZ izvaja samoevalvacijo kombiniranega izobraževanja, ki upošteva specifične organizacije in izvedbe kombiniranega izobraževanja.				
A.5.5	VŠZ redno spremljanja uporabo digitalnih izobraževalnih tehnologij in orodij pri izvedbi kombiniranega izobraževanja.				
A.5.6	VŠZ uporablja podatkovno analitiko v procesu zagotavljanja kakovosti kombiniranega izobraževanja programa in predmeta.				

Pedagoško-didaktični standardi

Slika 3: Pedagoško-didaktični vidik

B.1 Razvoj študijskih programov

Kombinirano izobraževanje vključujemo v že obstoječe študijske programe, lahko pa ga vključimo v fazo načrtovanja novih študijskih programov, seveda skladno s potrebami in zmožnostmi ter strategijo zavoda. Vključevanje dela na daljavo naj smiselno dopoljuje izvedbo v fizičnem okolju. Delo na daljavo lahko poteka sinhrono (ob sočasni prisotnosti študentov in učiteljev) ali asinhrono (učitelj in študenti niso sočasno prisotni v spletnem učnem okolju). Delež dela na daljavo je odvisen od študijskega programa, njegovih ciljev, kompetenc ter seveda od posameznih predmetov in učnih izidov. Poleg tega je način in obseg dela na daljavo odvisen od obstoječe digitalne izobraževalne infrastrukture in tehnologije ter usposobljenosti vseh vpletenih.

Delo na daljavo naj bo osmišljeno in namensko; vodi naj k doseganju učnih izidov, predvsem tam, kjer na takšen način razvijamo kompetence študentov bolj učinkovito in uspešno, kot bi to lahko naredili v fizičnem okolju. Delo v fizičnem in spletnem okolju naj bo povezano, prepleteno in usklajeno, skladno z učnim načrtom ter v okviru predvidenega obsega kreditnih točk oziroma iz kreditnega ovrednotenja izhajajoče obremenitve študentov (1 KT predvideva od 25 do 30 ur dela študentov). Učitelj naj ima pri načrtovanju vsebin (in kasneje pri izvedbi) predmeta v mislih, da je študij predvsem dejavnost študenta, učitelj pa ga pri tem usmerja (na študenta osredotočeno poučevanje) in vsebine predmeta ter učne vire načrtuje tako, da bo študent glede na kreditno ovrednotenje predmeta (KT) opravil predviden obseg dela.

Delo na daljavo omogoča številne dejavnosti študentov – od individualnega do skupinskega dela, učitelju pa delo na daljavo omogoča pregled nad opravljenim delom vsakega posameznega študenta. Ravno zaradi teh prednosti digitalnih izobraževalnih tehnologij je v študijski program in posamezne predmete smiselno vključiti dejavnosti študentov na daljavo. Z delom na daljavo lahko na ta način res dosežemo z učnim načrtom predvideno (in potrebno) obremenitev študentov, saj je obseg kontaktnih ur omejen in tega nikakor ne omogoča. Prednost vključevanja digitalnih izobraževalnih tehnologij je tudi dostop do digitalnih študijskih virov kjerkoli in kadarkoli.

Pri razvoju študijskih programov sodelujejo vsi deležniki, pomembna je tudi vključitev predstavnikov študentov. To velja tudi pri odločitvah o načrtovanju obsega in intenzivnosti vključevanja digitalnih izobraževalnih tehnologij v študijski program.

Priporočamo, da ima VŠZ pri načrtovanju obsega in intenzivnosti vključevanja digitalnih izobraževalnih tehnologij v mislih tudi študente s posebnimi potrebami in posebnimi statusi ter tehnološke rešitve izkoristi na način, da študentom olajša študij, pridobivanje znanja in razvoj kompetenc študijskega programa.

Tabela 6: Podpora in spodbujanje profesionalnega razvoja zaposlenih - razvoj študijskih programov

B.1	Razmislimo in preverimo	0	1	2	3
B.1.1	V osnovi študijskih programov kombiniranega izobraževanja se tradicionalna izvedba v fizičnem okolju smiselno povezuje z izvedbo na daljavo.				
B.1.2	V programu kombiniranega izobraževanja se na daljavo izvaja od 30 do 80 % procesa učenja in poučevanja, ostalo pa v fizičnem učnem okolju.				
B.1.3	Pri osnovi študijskega programa se način izvedbe prilagodi tako, da oblike študijskega dela in obveznosti študentov upoštevajo načrtovane ECTS (kreditne točke).				
B.1.4	Študijski program kombiniranega izobraževanja po sestavi in vsebini študentom ponuja celovito znanje ter jim omogoča doseganje učnih ciljev in načrtovanih kompetenc.				
B.1.5	Razvoj in zasnova študijskega programa kombiniranega izobraževanja študentom omogoča aktivno udeležbo v učnem procesu.				
B.1.6	V proces razvoja študijskih programov kombiniranega izobraževanja so vključeni predstojniki programov, kateder, nosilci, izvajalci in predstavniki študentov.				
B.1.7	Uporaba digitalnih izobraževalnih tehnologij in orodij smiselno podpira kombinirano izobraževanje na programski in izvedbeni ravni.				
B.1.8	Zasnova študijskega programa kombiniranega izobraževanja omogoča kakovostno interdisciplinarno in multidisciplinarno povezanost med različnimi predmeti.				
B.1.9	Študijski program kombiniranega izobraževanja temelji na uporabi poenotenih in preizkušenih digitalnih izobraževalnih tehnologij in orodij.				
B.1.10	Zasnova študijskega programa zagotavlja, da imajo študenti, ne glede na lokacijo, oddaljen dostop do učnih virov, vsebin, aktivnosti, informacij itd.				
B.1.11	Zasnova študijskega programa zagotavlja, da lahko študentje s posebnimi potrebami dostopajo do študijskih gradiv z alternativnimi učnimi strategijami in/ali napotitvijo na ustrezno podporo.				

B.2 zasnova predmetov

Digitalne izobraževalne tehnologije ponujajo številne priložnosti, s katerimi naj VŠZ seznanjeni visokošolske učitelje in sodelavce, le-ti pa naj razmišljajo, kako te tehnologije smiselno vključiti v načrt izvedbe predmeta. Obseg kontaktnih ur je določen (in omejen) s študijskim programom in učnim načrtom. Zato je smiselno izrabit digitalne tehnologije, da dodatno obremenimo študente in jim na ta način omogočimo pridobivanje znanja in razvoj kompetenc, določene z učnim načrtom in študijskim programom. Z uporabo različnih digitalnih izobraževalnih tehnologij študentom omogočimo pridobivanje, utrjevanje in preverjanja znanja. Tehnologije omogočajo sinhrono (videokonferenčni sistemi) in asinhrono (orodja za skupinsko delo – npr. Google dokumenti, MS Teams, forumi v LMS sistemih ipd.) komunikacijo in interakcijo med študenti na daljavo. Trg dela danes od študentov pričakuje sodelovalno delo in digitalne veščine. Ravno te lahko razvijamo v času študija, hkrati pa dosegamo tudi z učnim načrtom predvidene učne izide in kompetence.

Tabela 7: Podpora in spodbujanje profesionalnega razvoja zaposlenih - zasnova predmetov

B.2	Razmislimo in preverimo	0	1	2	3
B.2.1	Predmeti so strukturirani na logičen in zaporeden način in organizirani z jasnimi učnimi cilji, ustrezno vsebino in dejavnostmi, ki so opredeljene z načrtom izvedbe kombiniranega izobraževanja (v fizičnem okolju in na daljavo).				
B.2.2	Zasnova vsebin in izvedba predmeta omogoča in spodbuja aktivnosti in sodelovanje študentov, interakcijo in učinkovito komunikacijo.				
B.2.3	Uporabljene učne metode in didaktične strategije so prilagojene izvedbi kombiniranega izobraževanja.				
B.2.4	Uporabljene učne metode in didaktične strategije zagotavljajo personalizirano učenje in spodbujajo sodelovalno delo, aktivno, avtentično, prilagodljivo, problemsko naravnano, raziskovalno in projektno učenje.				
B.2.5	Uporaba digitalnih izobraževalnih tehnologij in orodij zagotavlja doseganje učnih rezultatov na višjih taksonomskih ravneh.				
B.2.6	Interaktivne in sodelovalne učne aktivnosti spodbujajo kritično mišljenje in uporabo znanja (razprave, skupinski projekti, študije primerov, simulacije, kvizi in druge dejavnosti).				
B.2.7	V načrtu izvedbe predmeta so opredeljene digitalne izobraževalne tehnologije in orodja orodja, ki omogočajo transformacijo (SAMR) učnega procesa.				
B.2.8	Vsak predmet izveden na kombiniran način načrtno in sistematično razvija digitalne kompetence vseh vključenih.				
B.2.9	Digitalna učna gradiva in vsebine (OER, multimedijška, interaktivna gradiva itd.) podpirajo način izvedbe in doseganje učnih rezultatov.				

Učitelji predmetov najbolje poznajo vsebine in načine doseganja učnih izidov pri predmetih, ki jih poučujejo, zato jim moramo pri vključevanju digitalnih izobraževalnih tehnologij pustiti avtonomijo. VŠZ mora učiteljem omogočiti spoznavanje in testiranje digitalnih izobraževalnih tehnologij, jih pri tem smiselno vključevati in vzpodbujati, ne pa omejevati.

B.3 izvedba predmetov

Kombinirano izobraževanje vključuje tudi delo študentov na daljavo. Takšno delo podpirajo številne digitalne izobraževalne tehnologije. Med njimi so nedvomno sistemi za upravljanje učenja, saj se prek njih študentom lahko posredujejo različna študijska gradiva in vire. Nabor izobraževalnih tehnologij se sprejme na nivoju VŠZ, ki za vse tehnološke nudi tehnološko in uporabniško podporo. Praksa je pokazala, da je smiselno imeti le eno spletno učno okolje – npr. Moodle, ali MS Teams. Preko izbranega učnega okolja učitelji podpirajo izvedbo vseh predmetov, kar pozitivno vpliva na učno izkušnjo študentov. Uporaba različnih učnih okolij pogosto povzroča zmedo in negotovost med študenti, od VŠZ pa zahteva več dela in truda za upravljanje in vzdrževanje uporabljenih tehnologij.

Tabela 8: Podpora in spodbujanje profesionalnega razvoja zaposlenih - izvedba predmetov

B.3	Razmislimo in preverimo	0	1	2	3
B.3.1	Spletno učno okolje zagotavlja pravočasno in ustrezno dostopnost, zasnova in vsebine so pregledno strukturirane (imajo enoten standard oz. izgled/platformo), omogočena je hitra in intuitivna navigacija.				
B.3.2	Učitelji uporabljajo učinkovite didaktične strategije za spodbujanje in zagotavljanje študentove prisotnosti in angažiranosti v študijskem procesu v fizičnem okolju in na daljavo.				
B.3.3	Izvedba predmetov temelji na interakciji med študenti in učitelji, med študenti in študenti in med študenti in učnimi gradivi v fizičnem okolju in na daljavo.				
B.3.4	Študenti s pomočjo digitalne izobraževalne tehnologije in orodij dosegajo zastavljene učne cilje in kompetence.				
B.3.5	Študentom so zagotovljene konstruktivne in pravočasne povratne informacije o obveznostih in napredku pri predmetu.				
B.3.6	Spletno učno okolje študentom omogoča oddaljen dostop do učnih virov in vsebin, aktivnosti, informacij itd.				
B.3.7	Spletno učno okolje študentom omogoča fleksibilnost, da se učijo po svojem tempu in na prilagojen način, ki jim najbolj ustreza.				

Četudi se posamezni predmet večinsko izvaja v fizičnem prostoru, priporočamo, da se tudi njegova izvedba podpre s spletnim učnim okoljem. Prek takšnega okolja se študentom posreduje osnovne informacije o predmetu, njegove vsebine, terminski

načrt izvedbe predmeta, seznam študijskih gradiv, podatke, termine in kriterije za preverjanje in ocenjevanje znanja. Svetujemo, da je v takšnem okolju vsaj en spletni forum, ki študentom omogoča izmenjavo informacij, postavljanje vprašanj, reševanje dilem idr. v zvezi s študijem. Na takšen način učitelj podpre sodelovanje vseh študentov, priskoči pa jim tudi na pomoč, če sami ne morejo rešiti dilem. Študentje sicer pogosto uporabljajo različne komunikacijske kanale, nad katerimi učitelji nimajo vpogleda, tako da se med študenti pogosto širijo napačne informacije, kar učitelji zaznamo šele na izpitih. Spletna učna okolja so nedvomno pregleden in uporaben sistem, prek katerega naj učitelj spodbuja sodelovanje in komunikacijo.

B.4 podpora študentom

V času izvedbe predmeta študente podpira učitelj, nosilec predmeta in vsi sodelavci predmeta. O načinu podpore učitelji in izvajalci študente obvestijo na začetku izvedbe predmeta. VŠZ lahko podporo posebej opredeli – npr. študente podpirajo za to posebej usposobljeni mentorji ali pa to vlogo prevzamejo asistenti, ki običajno izvajajo vaje. Podpora poteka na različne načine in prek različnih komunikacijskih kanalov. V primeru podpore študijskega procesa prek spletnega učnega okolja je priporočeno, da je v vsakem predmetu spletni forum, prek katerega lahko študentje prosijo za pomoč. Študentje si z nasveti lahko pomagajo sami, ali pa jim na pomoč priskoči v te namene dodeljena učno ali strokovno osebje (npr. mentor ali asistent).

Priporočamo, da učitelji med izvedbo predmeta, spodbujajo sodelovanje in interakcijo med študenti. V ta namen učitelji v izvedbo predmeta vključujejo različne aktivnosti, ki spodbujajo sodelovanje in komunikacijo. Izvajalci predmeta spodbujajo argumentirane razprave prek forumov.

Tabela 9: Podpora in spodbujanje profesionalnega razvoja zaposlenih - podpora študentom

B.4	Razmislimo in preverimo	0	1	2	3
B.4.1	Študenti imajo v času izvajanja predmeta dostop do ustrezne pedagoške podpore s strani učitelja in drugih vključenih (npr. mentorji, tutorji, asistenti).				
B.4.2	Vzpostavljeno je spodbudno in vključujoče fizično in spletno učno okolje, ki študentom omogoča komunikacijo in sodelovanje prek razprav, forumov in drugih interaktivnih orodij.				
B.4.3	Učitelj spodbuja sodelovanje in interakcijo med študenti v času izvajanja aktivnosti predmeta fizično in na daljavo.				
B.4.4	Učitelj upošteva različne potrebe in ozadje študentov in jim omogoča vključujoče sodelovanje pri aktivnostih predmetov v fizičnem okolju in na daljavo.				

B.5 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Pregledno urejeno spletno učno okolje je učitelju v pomoč pri spremljanju dela študentov, predvsem pa takšno okolje učitelju omogoča pregled nad dejavnostjo študentov. Pravočasna zaznava težav posameznega študenta lahko prepreči osip študentov. Priporočamo, da učitelj študente prek spletnega učnega okolja redno spremlja, pa četudi izvedba predmeta poteka večinsko v fizičnem okolju.

Preverjanje in ocenjevanje znanja je opredeljeno z učnim načrtom. Kriteriji za preverjanje in ocenjevanja znanja morajo biti jasno opredeljeni, študentje pa z njimi seznanjeni na začetku izvedbe predmeta. Spletno učno okolje omogoča različne načine preverjanja in ocenjevanja znanja. Priporočamo, da učitelj da prednost sprotnemu preverjanju in ocenjevanju znanja in na ta način študenta spodbudi k sprotnemu študiju. K temu pripomorejo različne vmesne (npr. tedenske) naloge za samopreverjanja znanja, ki jih učitelj vključi v spletno učno okolje, in jih študentje rešujejo kjerkoli in kadarkoli. Praksa je v sprotnem delu študentov prepoznala osnovo za večjo uspešnost študentov in manjši osip.

Tabela 10: Podpora in spodbujanje profesionalnega razvoja zaposlenih - preverjanje in ocenjevanje znanja

B.5	Razmislimo in preverimo	0	1	2	3
B.5.1	Nosilec predmeta ob začetku izvajanja predmeta študente seznani s študijskimi obveznostmi, kriteriji ter načini preverjanja in ocenjevanja znanja.				
B.5.2	Načini preverjanja in ocenjevanja znanja so razvidni iz posameznih učnih načrtov predmeta za kombinirano obliko izvedbe predmeta.				
B.5.3	Preverjanje in ocenjevanje znanja in kompetenc je usklajeno z učnimi cilji in načinom kombinirane izvedbe predmeta.				
B.5.4	Načini preverjanja in ocenjevanja znanja in kompetenc so prilagojeni (fizičnemu in spletnemu) učnemu okolju, v katerem predmet poteka.				
B.5.5	Nosilci uporabljajo različne kombinacije oblik in načinov preverjanja in ocenjevanja znanja in kompetenc, skladno s sodobnimi dognanji visokošolske didaktike.				
B.5.6	V ocenjevanje znanja in kompetenc so lahko vključeni tudi študenti – medvrstniško ocenjevanje (posamezno ali v skupini), ki kritično vrednotijo lastno delo, svoj prispevek k skupnemu izdelku in vrednotijo delo drugih študentov.				
B.5.7	Preverjanje in ocenjevanje znanja smiselno/smotno vključuje uporabo digitalnih izobraževalnih tehnologij in orodij.				
B.5.8	Preverjanje in ocenjevanje znanja temelji na sprotnih, pravočasnih, kakovostnih povratnih informacijah in formativnem spremljanju napredka študentov in učnih rezultatov.				

Posebej bi radi opozorili na povratno informacijo, ki jo učitelj poda k ocenjeni nalog. Povratna informacija naj ne bo le številčna. Svetujemo, da učitelj poda tudi opisno oceno, pri tem pa izpostavi tako prednosti kot pomanjkljivosti opravljenega dela. Pri večjem številu študentov svetujemo razmislek o vključitvi medvrstniškega ocenjevanja, kot ga npr. omogoča Moodle Delavnica.

Zaključek

Na osnovi pregleda različnih standardov ter priporočil za uvedbo standardov e-izobraževanja, smo se odločili, da standarde kombiniranega izobraževanja, oblikovane v okviru projekta, predstavimo opisno. Opisi vsebine vsakega posameznega standarda bodo VŠZ, katedram in oddelkom ter ostalim deležnikom VŠZ v pomoč pri razumevanju vsebine standarda. Standardi so splošni, zastavljeni na način, da dopuščajo prilagoditev značilnostim zavoda, pa tudi njegovim finančnim, kadrovskim in materialnim zmožnostim. Standardi so razdeljeni v dve skupini, ki pokrivata organizacijsko-institucionalni vidik kombiniranega e-izobraževanja in pedagoško-didaktični vidik. Opisu vsakega posameznega standarda smo dodali tabelarični prikaz standarda, ki zavodu omogoča razmislek o tem, ali je standard skladen z vizijo in cilji ter strategijo zavoda. Če posamezni standard za VŠZ ni primeren, ga zavod lahko izpusti oziroma v preglednosti označi v stolpcu z vrednostjo 0. Standardi, ki so za zavod primerni, lahko glede na fazo uvedbe dosežejo ocene 1 (o standardu zavod razmišlja ali njegovo uvedbo načrtuje), 2 (standard zavod vpeljuje, ali je že delno vpeljan) in 3 (zavod je standard vpeljal).

Prikazani standardi zavodu služijo kot osnova za razmislek o sistematičnemu uvajanju kombiniranega (e-)izobraževanja v posamezne predmete in/ali celotne študijske programe. Za uspešno implementacijo digitalnih izobraževalnih tehnologij je potrebno soglasje in polna podpora vodstva VŠZ ter vpletenost vseh deležnikov. Pri izbiri digitalnih tehnologij naj zavod izbere preverjene in stabilne tehnologije, za katere je sposoben sam, ali s pomočjo zunanjih izvajalcev nudi vzdrževanje in podporo vsem deležnikom. Vsekakor odsvetujemo pretiravanje z naborem vključenih digitalnih tehnologij, saj še tako dobre in sodobne tehnologije ne bodo nadomestile slabega poučevanja.

Literatura

- Andrés, J. M., Morer, A. S., Espinar, S. R., Nebot, A.P. 2007. *Guide to the self-evaluation of e-learning degree programmes – Guide to institutional evaluation*. Dostopno: <https://docplayer.net/2612553-Guide-to-the-self-evaluation-of-e-learning-degree-programmes-guide-to-institutional-evaluation.html>
- Didakt.um. 2020. *Strokovna podlaga za kombinirano učenje (ang. Blended learning)*. Dostopno: https://didakt.um.si/oprojektu/projektneaktivnosti/Documents/Strokovna_podlaga_kombinirano_%20ucenje_12feb20.pdf.
- Dijkstra, W. P. Acros in K. Goeman. 2021. *European Maturity Model for Blended Learning – Implementation guidelines*. EADTU.
- EFMD Global Network. 2023. *Online Course Certification System – standards & criteria*. Dostopno: https://efmdglobal.org/wp-content/uploads/EOCCS_Standards_and_Criteria.pdf.
- ENQUA. 2018. *Considerations for Quality Assurance of e-learning provision*. Dostopno: <https://www.enqa.eu/wp-content/uploads/Considerations-for-QA-of-e-learning-provision.pdf>
- InoTez. 2020. *Minimalni pedagoški standardi za uporabo učnega okolja Moodle*. Dostopno: <https://odprtaup.upr.si/mod/book/view.php?id=950>.
- ISTE. *The ISTE standards*. Dostopno: <https://www.iste.org/iste-standards>
- Možina, T., S. Klemenčič in M. Radovan. 2022. *Izobraževanje odraslih na daljavo, kombinirano in hibridno izobraževanje: kazalniki, standardi in merila kakovosti*. Ljubljana: Andragoški center.
- OLC – Online Learning Consortium. 2015. *Quality Scorecard Suite: Administration of Blended Programs*. Dostopno: <https://onlinelearningconsortium.org/consult/olc-quality-scorecard-blended-learning-programs/>.
- PSETA. 2020. *E-learning guidelines*. Dostopno: https://pseta.org.za/wp-content/uploads/2020/07/PSETA-E-learning-Guidelines_final-approved2020.pdf.
- Van Valkebburg, W. F., W. P. Dijkstra, B. De los Acros, K. Goeman, V. van Rompaey, S. Poelmans. 2020. *European Maturity Model for Blended Learning*. EADTU. Dostopno: <https://embed.eadtu.eu/download/2470/European%20Maturity%20Model%20for%20Blended%20Education.pdf?inline=1>

Povzetek poglavja

Priporočila za implementacijo standardov temeljijo na standardih, opredeljenih v WP 2. Standardi so razdeljeni v dve skupini – skupino organizacijskih standardov in skupino pedagoško-didaktičnih standardov. Znotraj skupine se standardi delijo na podskupine. Za vsako podskupino smo za lažje razumevanje pripravili opis vsebine, nato pa sledi še tabelarični prikaz standarda, ki uporabniku omogoča označitev, v kateri fazi se VŠZ v procesu implementacije standardov kombiniranega izobraževanja nahaja. Če VŠZ posameznega standarda ne bo vpeljal, to označi z 0, razmislek o vpeljavi standarda ali začetek vpeljave VŠZ označi z 1, delno vpeljavo pa z 2. Popolnoma vpeljan standard VŠZ označi s 3. Predstavljeni standardi predstavljajo priporočila, ki jih VŠZ ustrezno dopolni ali prilagodi svojim potrebam in zahtevam.

Seznam krajšav

- KI – kombinirano izobraževanje
LMS – Learning management system
VŠZ – visokošolski zavod

